

Становище

От: доц. д-р Мариана Димитрова - Харуил, дм

Научна специалност „Детска дентална медицина“, Факултет по Дентална Медицина, МУ-Пловдив, член на Научно жури, определен със Заповед № РК-109-239/ 13.04.2023 год. на Ректора на МУ- Варна.

Относно: Процедура по защита на дисертационен труд на тема: „Орални изяви при деца с аутизъм и някои синдроми“, по докторска програма „Детска дентална медицина“, в професионално направление **7.2 Здравеопазване и спорт**, на докторант на самостоятелна подготовка към Катедра по детска дентална медицина на Факултет по дентална медицина при МУ- Варна

Автор на дисертацията: д-р Сияна Георгиева Атанасова

Научен ръководител: проф. д-р Радосвета Андреева – Борисова, дмн

Общо представяне на процедурата и докторанта.

Представеният ми комплект документи на електронен носител са подготвени в съответствие с ЗРАСРБ и Правилника на МУ- Варна за придобиване на ОНС „Доктор“ и включва всички необходими аксесоари.

Д-р Сияна Георгиева Атанасова е родена през 1993 година в град Бургас. Висшето си образование „магистър по дентална медицина“ завършва в ФДМ при МУ- Варна през 2018 год. От 2018 год. е асистент в Катедра по детска дентална медицина към ФДМ, МУ- Варна, където работи и до момента. Участва в преподаването на български и англоезични студенти. Владее отлично английски език. Има придобита специалност „ Детска дентална медицина „ от 2016 год.

Актуалност на темата и целесъобразност на поставените цели и задачи.

По данни на Световната здравна организация (СЗО), в световен мащаб над 15% от населението живее с увреждания, като 5,1% от тях са деца от които 0,7% са с тежки увреждания. В България предполагаемият брой на децата с увреждания е над 32 000, въпреки, че липсва детайлна информация за точният им брой, като през последните години институциите насочват усилията си към създаване на благоприятна среда за обучение и интегрирането им в общообразователните детски градини и училища. Оралното здраве е много важен аспект от общото здраве, особено за уязвимите групи, каквито са децата със специфични здравни потребности. Търсенето на дентално лечение за пациенти с интелектуални затруднения, физически ограничения, социален и емоционален дефицит също нараства. Това изисква широко виждане на лекаря по дентална медицина, което често води до мултидисциплинарен подход. Въпреки това много професионалисти все още намират за предизвикателство да осигурят по-добро лечение. Децата с интелектуални увреждания проявяват несигурно емоционално поведение и безпокойство с кратък период на внимание. Поради това е от съществено значение да се намали безпокойството чрез установяване на правилни взаимоотношения между дентален лекар – пациент и родител за адекватно прилагане на дентална профилактика и лечение. Патогенезата на оралните заболявания при тези деца може да е много обхватна и познаването и от страна на лекуващите лекари може да помогне за осъществяване на мултифакторно лечение и подобряване на стандарта им на живот. Осигуряването на изчерпателна и адекватна информация, която да помогне на лекарите по дентална медицина и родителите в грижата за оралното здраве на тези деца е обект на научен интерес на много изследователи в света.

Детската дентална медицина е отговорна да информира, мотивира и подготви майките на деца с аутизъм и някои синдроми за ранни грижи с цел изграждане и запазване на оралното здраве на техните деца.

Акцентът върху оралното здраве на деца със специални потребности е правилен и актуален с оглед осигуряване на първична дентална помощ на нашите деца. Приемам избора на тази тема и я определям като актуална и дисертабилна.

Структура на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е написан на 217 страници, онагледен е с 37 таблици, 15 фигури, 26 графики и 6 приложения. Библиографията включва 399 литературни източника, от които 33 на кирилица и 366 на латиница. Представеният дисертационен труд е правилно структуриран. Съдържа всички основни елементи за разработка и представяне на дисертационен труд: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи /по всяка задача/, резултати и обсъждане /по всяка задача/, заключение, изводи, библиография и приложения.

Познаване на проблема.

Литературният обзор е разгърнат на 60 страници, достатъчно информативен и е правилно структуриран. Дава обстойна информация по отношение на събирателното определение за деца със специални потребности и се стреми да обхване всички характеристики на този контингент, които са в пряка зависимост със здравето им обслужване. Събраните и изложени литературни данни са ориентирани към концепцията и отразяват публикуваните до момента в нашата страна изследвания по отношение на оралното здраве на деца със специални потребности. **Обзорът завършва със заключение, което акцентира върху нерешените проблеми в**

нашата страна, даващи основание за избора на тази актуална дисертационна тема и определяща нейната цел и задачи.

Д-р Сияна Атанасова формулира коректно целта на дисертационния труд, а именно: „ Да се изследва оралният статус при деца с аутизъм и някои синдроми, и лечебно-профилактичния подход към тези деца".

За изпълнение на формулираната цел, дисертантката си поставя 4 задачи. Считам, че задачите са достатъчни и правилно формулирани за изпълнение на поставената цел. Материал и методи са подробно разгърнати по всяка отделна задача. Обектите на изследванията / по 60 деца от избраните от автора заболявания и 60 здрави деца/ са много точно подбрани в изпълнение на поставените задачи. Използваните методи на изследване позволяват постигане на поставените цел и получаване на адекватен отговор на задачите на дисертационния труд.

Резултатите са изчерпателни и са представени за всяка задача поотделно. Те са коректно описани, анализирани, интерпретирани и критично дискутирани в частта „Обсъждане“, представена за всяка задача поотделно.

Дисертационният труд завършва със заключения и изводи, представени за всяка задача и произтичащи закономерно от тях.

Приноси.

Д-р Атанасова определя 2 приноса с оригинален характер, 2 с практико-приложен характер и 5 с потвърдителен характер. Приемам приложените от дисертантката в автореферата приноси.

Преценка на публикациите и лично участие на докторантката.

Авторката представя четири пълнотекстови публикации във връзка с дисертацията/ една в ИМАВ, 2 в *Medinform* и 1 в *Scripta Scientifcs Medicinæ Dentalis*/.

Считам, че тази научна продукция е напълно достатъчна да потвърди значимостта на дисертационния труд.

Безспорно е личното участие на докторантката в осъществяването на дисертационното изследване и обработката на получените резултати.

Автореферат.

Представеният автореферат напълно отразява дисертацията в съкратен вариант. Той е добре структуриран и като обем отговаря на приетите академични изисквания. Представените в него таблици, диаграми и фигури за онагледяване дават пълна информация за проведените изследвания и получените резултати.

Критични бележки и препоръки.

Няма конкретни критични бележки. Препоръчвам на д-р Сияна Атанасова да популяризира резултатите от своята дисертация, които да са насочени както към детските дентални лекари, общопрактикуващите дентални лекари и родителите.

Изказвам поздравления за избраната актуална тема. Без да пренебрегваме значимостта на предишни проучвания от български автори по темата, обществото е в дълг към тези деца и денталните лекари са неизменна част от процеса на опазване на оралното здраве на тези пациенти. Със своите познания и препоръки дисертантката би могла да попълни една празнина в решаването на орални проблеми при деца от аутистичния спектър и някои синдроми.

Заключение

Д-р Сияна Атанасова е провела целенасочена, самостоятелна научно-изследователска работа и представя дисертационен труд с тематична актуалност, достатъчен по обем доказателствен материал, както и резултати с теоретико-практическа значимост. Предложеният дисертационен труд показва, че д-р Атанасова притежава задълбочени теоретични познания и професионални умения по научна специалност

Детска дентална медицина като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Дисертационният труд **съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката**, и отговаря на изискванията и критериите на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ- Варна.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд и **предлагам на почитаемото Научно жури да присъди ОНС „Доктор“ на д-р Сияна Георгиева Атанасова в Докторска програма по Детска дентална медицина.**

03.05.2023 г.

Член на Научно жури:

/Доц. д-р М. Димитрова – Харуил, дм/